

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Renaty Jardin Kocourek

„Attachment a emoční inteligence v interkulturní dimenzi“

předkládané v roce 2023 na Katedře psychologie FF UK v Praze

I. Stručná charakteristika práce

Práce se věnuje souvislosti attachmentu a emoční inteligence v kontextu vybraných kultur (ČR, Francie, USA). Pojednává také problematiku vývoje dítěte v raném období s ohledem na péči primární pečující osoby, jiné osoby či institucionální péči. Ve vlastním výzkumném šetření kombinuje autorka různé přístupy k popisu výše zmíněných souvislostí. Data se jí podařilo získat od celkem 288 respondentů z výše zmíněných tří zemí.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práce se věnuje poměrně široce pojaté problematice, resp. diverzifikovanému tématu. Zvolenou problematiku si klade za cíl posuzovat v určitém sociálním a kulturním kontextu, což je náročná ambice a přínosný záměr. Hluboké pojednání zvolené problematiky je však, dle mého názoru, v rámci rozsahu disertační práce složité, ke zvoleným tématům v průběhu textu vyvstávají další témata, která by si své zpracování zasloužila. Autorka se jednotlivých témat spíše dotýká, místy přechází od jednoho k druhému bez zřetelnější linie vedení argumentace. V rámci vlastního výzkumného šetření se jí daří sběr dat ke korelační studii, méně se, dle mého názoru, podařilo skutečné zachycení sociální reprezentace mateřské dovolené.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Struktura argumentace

Autorka postupuje od souhrnu teoretických základů attachmentu, kde se opírá ve větší míře o starší literaturu a také zdroje učebnicového typu. Uvedena je řada zajímavých informací, ty však nejsou prezentovány zcela přehledně, chybí jasná linie vedení argumentace a větší míra konfrontace získaných zjištění. Autorka v některých místech mění téma s ne zcela jasným záměrem.

Role institucí ve vývoji jedince, socializaci jedince je další téma, které se vynořuje a které je potenciálně velmi zajímavé. Autorka se jej spíše dotýká, opět poměrně nesystematicky na různých místech, výsledky nejsou shrnuty kritickým a uceleným způsobem. Dále například téma attachmentu v partnerských vztazích, které je tématem samo o sobě, se ve výkladu vlastně prolíná s problematikou attachmentu s primární pečující osobou. V podkapitole, která se věnuje emoční inteligenci, seznamuje autorka s vybranými pojetími, jasněji nevysvětluje, proč vybrala některá a vynechala jiná (např. TEIQUÉ), není zřetelněji vedena linie mezi skupinami přístupů. Zajímavým problémem je pojednání o vývoji emoční inteligence, specificky pak také v kontextu institucí. Souvislosti mezi attachmentem a emoční inteligencí je věnován jen relativně malý prostor (2 str.) a tato souvislost v jeho rámci není autorkou vlastně příliš přesvědčivě argumentována. Ve třetí podkapitole přehledové části autorka uvádí, že se zabývá sociální reprezentací mateřské dovolené ve třech různých kulturách, ale jde spíše o informace o uspořádání mateřské dovolené a hlubší vhled do sociálních reprezentací zde příliš nezískáváme.

V rámci empirického šetření jsou specifikovány tři výzkumné otázky. Jedna směřuje k souvislostem délky mateřské dovolené s dimenzí vyhýbavosti a úzkostnosti v citové vazbě. Druhá se ptá na vztah mezi délkou mateřské a emoční inteligencí. Třetí pak na souvislost mezi citovou vazbou, citovou osobou a emoční inteligencí. Autorce se podařilo získat poměrně úctyhodný výzkumný vzorek 288

probandů z České republiky, USA a Francie. Autorka specifikuje postup a výběr metod, pro zjištění emoční inteligence využila test MESA, dotazník ECR-RS pro zjištění kvality citových vztahů a dodala také otázky pro zjištění způsobu péče a sociální reprezentace mateřské dovolené. Realizován byl také předvýzkum. V rámci datové analýzy se chce autorka zaměřit na sociální reprezentace a hodnoty mateřství ve zkoumaných kulturách. Domnívám se, že se to zcela nedaří. Analýza je velmi stručná, historický přehled vývoje sociální reprezentace manželství čítá asi 1 stranu a nemůže tak zachytit fenomén, který se ani v rámci jedné kultury nevyvíjí zcela rovnoměrně napříč společnostmi. Vyjádření délky mateřské dovolené či procentuální přehledy praktikované péče v jednotlivých kulturách se sociálními reprezentacemi souvisejí, ale přímo je nevyjadřují. Zachycení aktuálních trendů je opět jen velmi stručné. Autorka uvádí deskriptivní výstupy o primárních citových osobách, délce péče, zjištění o dimenzích vyhybavosti a úzkostnosti u probandů, která jsou zajímavá. Dále srovnání měření emoční inteligence v jednotlivých kulturách. Dále uvádí výsledky testování jednotlivých hypotéz. Některé výsledky jsou místy méně srozumitelné, např. sémantická analýza (tab č. 17), kde se opakují některé časové údaje na samostatných řádcích, data nejsou řazena či výsledky otevřené otázky. V podkapitole souhrn výsledků jsou tyto shrnuty přehledně. V rámci diskuse autorka adekvátně uvádí zjištění do širších souvislostí. Autorka v rámci diskuse nepřesně uvádí, že šlo o náhodný výběr výzkumného vzorku, což tak není.

1. Formální úroveň práce

Práce má četné formální nedostatky. Zejména jde o formulační neobratnosti a chyby, které však negativně ovlivňují srozumitelnost textu a jeho čtivost, stejně jako jeho odbornou úroveň.

2. Práce s prameny či s materiálem

Autorka využívá řadu odborných zdrojů, některé jsou stašího data, zařazuje poměrně často také spíše učebnicové zdroje.

3. Vlastní přínos

U autorky je patrný zájem o problematiku, snaha o její komplexní uchopení, neopomenutí důležitých souvislostí. Šetření, zejména v té části, která se věnuje měření emoční inteligence a její souvislosti s charakteristikami citové vazby při srovnání jednotlivých skupin považuji za přínosné.

IV. Dotazy k obhajobě

Má autorka za to, že by zjištění byla jiná, kdyby měla mezi respondenty i mladé pracující lidi, ne převážně studenty?

V. Závěr

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako *prospěla*.

15. 5. 2023

PhDr. Hedvika Boukalová, Ph.D.

Hedvika Boukalová